

Kunnskapsdepartementet

postmottak@kd.dep.no

Vår ref.: 2019/120

Deres ref.: 19/1910

Dato: 27.06.2019

Hørings svar til Eventuell justering av publiseringsindikatoren i lys av Plan S

Innledning

De nasjonale forskningsetiske komiteene er et faglig uavhengig forvaltningsorgan underlagt Kunnskapsdepartementet, og består av fire faglig uavhengige komiteer/utvalg (hhv. NEM, NENT, NESH og Granskingsutvalget) og en administrasjon/sekretariat. Kunnskapsdepartementet har sendt på høring mulige endringer til Den nasjonale publiseringsindikatoren. Høringsfristen er satt til 21. juni 2019, men De nasjonale forskningsetiske komiteene har på forespørsel fått utsatt høringsfristen til 28. juni 2019. Høringsbrevet har vært behandlet i komiteer, utvalg og administrasjonen i De nasjonale forskningsetiske komiteene, og behandlingene har resultert i dette felles hørings svaret.

Oppsummert mener De nasjonale forskningsetiske komiteene at høringsbrevet ikke gir grunnlag for å ta stilling til alternativene som er presentert, og vil heller oppfordre departementet til å gjennomføre en bred gjennomgang av insentivsystemene for forskning. Begrunnelsene følger nedenfor.

Mangelfull utredning av de tre hovedalternativene

Når det gjelder de tre hovedalternativene for publiseringsindikatoren som er skissert i høringsbrevet, bemerker De nasjonale forskningsetiske komiteene at gjennomgangen i høringsbrevet er lite konsekvent: Noen av alternativene er presentert med mulige fordeler og ulemper, mens andre bare er presentert med fordeler uten at mulige ulemper eller utilsiktede konsekvenser er vurdert. Dette gjør det vanskelig å sammenlikne alternativene, og dermed å svare på departementets spørsmål i høringsbrevet om hvilket alternativ som er best.

Oppfordring til helhetlig gjennomgang av insentivsystemene for forskning

Publiseringsindikatoren ble sist evaluert i 2013/2014, der det fremkom at indikatoren har fått større gjennomslag enn midlene som følger indikatoren skulle tilsi. De nasjonale forskningsetiske komiteene bemerker at Granskingsutvalget i 2017 ga anmerkninger til forvaltningen av siteringsindikatoren og påpekte at indikatorens forskningsetiske sider ikke har vært vurdert eller utredet, verken ved implementeringen eller ved evalueringen.

Granskingsutvalgets behandling viste også at kanalregisteret ved NSD ikke har ressurser (menneskelige og økonomiske) til å føre en effektiv kontroll med tidsskriftene som inngår i publiseringsindikatoren.¹ Det samme poenget er omtalt i media.² Formålet med endringene som er sendt på høring faller utenfor forholdene ved indikatoren som har vært påpekt.

De nasjonale forskningsetiske komiteene oppfordrer departementet til å gjennomføre en helhetlig evaluering eller gjennomgang av insentivsystemene i norsk forskning, og at en gjennomgang inkluderer forskningsetiske aspekter. En helhetlig gjennomgang vil kunne ta hensyn til en rekke nasjonale og internasjonale initiativer, som for eksempel resultatene fra RINO-prosjektet³, åpen forskning, DORA, forskerevaluering (Researcher Assessment), kvalitet, nytte/impact osv. Dette mener vi vil gi et bedre grunnlag for å utforme en hensiktsmessig politikk som bidrar til forskning av god kvalitet. De nasjonale forskningsetiske komiteene bidrar gjerne til et slikt arbeid.

Med vennlig hilsen

Espen Engh (sign.)
Direktør

Ragna Aarli
Leder Granskingsutvalget

Grete Dyb
Leder NEM

Øyvind Mikkelsen
Leder NENT

Elisabeth Staksrud
Leder NESH

Kopi: Steinar Johannessen (KD)

¹ <https://www.etikkom.no/hvem-er-vi-og-hva-gjor-vi/komiteenes-arbeid/Uttalelser/Granskingsutvalget/uttalelse-i-sak-om-publiseringsomfang-UiA/>

² <https://morgenbladet.no/aktuelt/2018/11/hvis-vi-ikke-kan-stole-pa-systemet-vart-sa-vet-ikke-jeg>

³ <https://www.uib.no/rino>